

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ім. В.Г.КОРОЛЕНКА

Кафедра музики і співів

Н.І. ЄВСТІГНЄЄВА

С.І. ГЛУШКОВА

**ЛЕКЦІЯ-КОНЦЕРТ
ЯК ФОРМА АКТИВНОГО КОНТРОЛЮ НА ІНДИВІДУАЛЬНИХ
ЗАНЯТТЯХ З ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ ТА МУЗИЧНОГО
ІНСТРУМЕНТУ**

Методична розробка

2

Лекція-концерт як форма активного контролю на заняттях з постановки голосу та музичного інструменту. Методична розробка.
/Укладачі Н.Є. Євстігнеєва, С.І. Глушкова. – Полтава, 2001. – 15 с.

Рецензенти: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музики і співів *Н.Ю. Дем'янюк*;
учитель музики Полтавської гімназії № 28
Реутська Н.П.

У методичних рекомендаціях розроблено сценарій лекції-концерту – активної форми контролю на заняттях з постановки голосу та музичного інструменту студентів II - V курсу (спеціальність “початкове навчання, ”

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Впровадження активних методів контролю практичних умінь студентів на індивідуальних заняттях з постановки голосу та музичного інструменту є ознакою вимог сучасної мистецької освіти та відповідного навчального процесу, який будується на засадах рефлексивного, особистісно зорієнтованого навчання.

Включення студентів у міні драматургічне дійство – лекцію-концерт дозволяє уникнути викладачеві традиційного (бального) оцінювання успішності, що автоматично знімає суб'єктивізм оцінки, дозволяє уникнути зайвого психічного напруження. У такий спосіб оцінювання відбувається слухачами: викладачами, студентами-одногогрупниками, студентами молодших та старших курсів у вигляді схвалення суспільною

Как дорожу я прекрас⁵ным мгновением!
 Музыкой вдруг наполняется слух,
 Звуки несутся с каким – то стремленьем,
 Звуки откуда-то льются вокруг.
 Сердце за ними стремится тревожно,
 Хочет за ними куда –то лететь...
 В эти минуты растаять бы можно,
 В эти минуты легко умереть.

2. У виконанні студента звучить вальс Ф. Шопена Мі мінор.

3. Слова ведучого:

Добрий вечір, пані й панове!

Раді вітати вас на нашому музичному балі, вечорі МУЗ та поезії!

Сьогодні у нас в гостях прекрасні дами – ...(називаються імена тих, хто

буде виступати); та їх благородні кавалери – Шопен, Рахманінов, Пушкін,
 - Сроднясь в земле, сплетясь ветвями,-

Шварц, Окуджава, Журбін, Кочетков, Лебедев, Гаврилін. А також –
 - Как больно, милая, как странно

кавалергарди, гусари, гардемарини. Та, нарешті, нашою головною гостею,
 - Раздваиваться под пиллой.

перлиною нашого вечора буде вічна й швидкоплинна, юна й неповторна –
 - Не зарастёт на сердце рана-

її Величність Любов!
 - Прольёмся чистыми слезами,

Запалюємо свічки та поринаємо у чарівний світ музики кохання.
 Не зарастёт на сердце рана –

(Запалюються свічки та вимикається електричне світло).
 - Прольёмся пламенной смолой.

4. У виконанні студента звучить пісня **Й. Шварца** на сл.
 - Пока жива, с тобой я буду –

Б. Окуджава «Пісенька кавалергарда»
 Душа и кровь неразделимы –

5. Ведучий читає вірш О.С. Кочеткова «Балада про прокурений
 Пока жива, с тобой я буду –

вагон»

Любовь и смерть всегда вдвоём.

Ты понесёшь с собой повсюду-

- Как больно, милая, как странно,
 Не забывай меня, любимый, –

За звёздный пояс, в млечный дым?

- Я за тебя молиться стану,
Чтоб не забыл пути земного,
Я за тебя молиться стану,
Чтоб ты вернулся невредим.

Трясаясь в прокуренном вагоне,
Он стал бездомным и смиренным,
Трясаясь в прокуренном вагоне,
Он полуплакал, полуспал,
Когда состав на скользком склоне
Вдруг изогнулся страшным креном,
Когда состав на скользком склоне
От рельс колёса оторвал.

Нечеловеческая сила,
Всей кровью прорастайте в них-
В одной давилке всех кадеча,
И каждый раз навек прощайтесь!

И каждый раз навек прощайтесь!

Нечеловеческая сила,
И каждый раз навек прощайтесь!

Земное сбросила с земли.
Когда уходите на миг!

И никого не защитила

6. У виконанні студентом Владиславом «Словотроєць» Гавриліна.

7. Слова ведучого про Жан-Клода Жиранго

– Час кохання – ніжний, як запах перших конвалій; гарячий, як сонячний морський берег, чистий та прозорий, як повітря теплої ночі. Час кохання іноді не буває любовним, а нерозділеність розстає у вічність, у спогади... С любимыми не расставайтесь!

Найкращі пісні, вірші та музику не розставайте з собою! Знаком любові.

трубадурів та труверів середніх віків,⁹ їх відтворили та знов виконали сучасники. Та слухачі нашого століття – століття радіо та телебачення – слухали ті пісні, які підкорювали прекрасних дам у часи сміливого Тристана та відданої Ізольди. У наспівах трубадурів були все ті ж любовні благання й очікування щастя, й насолода щастям, й гіркота розлуки, й муки нерозділеного кохання, ревнощів, самотності... В них були все ті ж, старі як світ, слова та почуття, які кожне покоління закоханих відкриває знову та вважає тільки своїми.

Одне з перших нотних видань в Росії, яке вийшло у 1730 році, було додатком до книги “Езда в острів любви”, переклад з французької Василя Тредіаковського (у книгу в якості додатку ввійшла і його власна любовна лірика).

Та що перші нотні видання! Любов увійшла в світ разом із життям, а пісня прийшла – коли любов усвідомила себе, своє право та свою владу.

У пісень про кохання є багато назв, наприклад..., підкажіть, які? творами, які мали не російські (частіше французькі) тексти. П'єси, які - Романс, баркарола, альборада, елегія, серенада... співались на російські вірші отримали назву “російські пісні”.

Так, найпершим ви назвали романс. А чи знаєте ви, що означає слово “романс” та звідки воно виникло? Згодом, композитори почали створювати романси на вірші російських поетів. Мають, багато хто з вас чув чудові романси Глінки,

Романс – назва, яка виникла від іспанського слова “романсе”, що Даргомижського, Бородіна, Мусоргського, Чайковського та Римського – значить романський, тобто той, що виконується на “романській” Корсакові, Гансєва та Рахманінова, Прокоф'єва та Свиридова – ці (іспанській) мові. З'явилась ця назва тоді, коли в Іспанії отримали велике справжні перлини камерного вокального мистецтва.

розповсюдження та звані “світські” пісні. На різницю від церковних пісень У романсі можуть відобразитися різні боки життя, ставлення співів, які у католицьких країнах виконувались завжди на латині, композитора до поди, що відбуваються. Наприклад, романс “світські” пісні співали на іспанській мові. Романси – п'єси для голосу з Даргомижського “Титулярний советник” – сатирична розповідь. Другий інструментальним супроводом – розповсюджувались із Іспанії по всій його романс – “Старий капрал” – драматична сцена. А романс Прокоф'єва Європі. Потрапили вони і в Росію. Звісно, вони звучали не тільки на “Болтунья” на вірші Агні Барто – гумористична замальовка.

іспанській мові, але назва закріпилась. Спочатку – тільки за тими бувають й романси без слів. Їх співає музичний інструмент – скрипка,

цей фольклорний його бік – найважливіший; можна не сумніватись, що як раз існування у міський низах, у домашньому музикуванні, на низовій, демократичній естраді, в повсюдному співі с ф о р м у в а л о ж а н р. Так, і музично-інтонаційної побудови романсу, й специфічність його ліричних настроїв породжені, відпрацьовані, закріплені масовою свідомістю міських жителів.

З часом, романсами почали все частіше почали називати пісні про кохання.

Тепер, виходить, що у романсу не має “тем”, у нього є тільки одна тема – любов. Все останнє – життя, смерть, вічність та час, доля та її удари, віра та зневір’я – тільки в тій мірі, в якій пов’язане з цією головною та єдиною темою.

Романс – крихітний островок у океані буття, у нього є влучна назва – Утопія. Чим він може ще бути, якщо з усіх явищ дійсності в романсі

відобразилась тільки любов, якщо його любов автономна та абсолютна, якщо бою не знала меж; його оди, присвячені Батьківщини піднімали бойовий дух світ відображено в романсі як категорія бажаності та повинності? .. цілих армії; його палкі романси захоплювали серця прекрасних дам... Але у

Стрілка романсового годинника ходить по колу, градуйованому коханні ж Давидову не щастило... Як правило, він закувався у струнких моментами “історії кохання”. Але оскільки щастя кохання – південь на красунь, хоча сам був невисокий на зріст та далеко не красень. Але його цьому циферблаті, одна відмітка на ньому, то, авжеж, томлінь та спогадів душа... Його душа співала завжди, й тоді, коли страждала від нерозділених кохання в романсі набагато більше, ніж щасливих миттєвостей. Тому почуттів, знехтуваних освідчень.

ностальгія – головний тон або точніше головний стогін романсу. Потрапити **8. У виконанні студента** звучить романс **А. Журбіна на слова Д. Давидова “Не пробуджай”** або повернутися у “невідомий край незнайомого щастя”, але будь якою ціною. “Туди, туди!” – кличе романс.

Безумных лет угасшее веселье
Романс знає тільки дві часові категорії: мить, “вічне зараз” – та завжди, до самої смерті, вічність.
Мне тяжело, как смутное похмелье.
Но, как вино – печаль минувших дней

Так, саме все це й було в душі героя Вітчизняної війни 1812 року, блискучого гусара та палкого коханця – Дениса Давидова. Його хоробрість у
В моей душе, чем старе, тем сильнее.
Мой путь уныл. Сулит мне труд и горе

спочатку означала поетичний твір, ¹³ змістом якого була саме скарга, звичайно в умовній “буколичній” поезії, скарга на нерозділене кохання. Пізніше слово елегія набуло більш широкого значення. Так почали називати поетичні, а потім й музичні твори сумного, за мрійливого характеру. Багато хто з вас, мабуть, чули вокальну елегію Масне. Її часто транслюють по радіо у виконанні Шаляпіна.

Співати про кохання може не тільки людський голос, але й музичний інструмент – скрипка, віолончель. Також, відомі *фортепіанні елегії* Рахманінова, Каліннікова.

Елегія є різновидом романсового жанру. Послухаємо, як “заспіває” нам про своє нерозділене кохання фортепіано.

9. У виконанні студента звучить «Елегія» С. Рахманінова

10. Ведучий читає вірш Б. Окуджави:

Тьмою здесь все занавешено

и тишина, как на дне...
Просто Вы дверь перепутали,
Ваше Величество, Женщина,
Улицу, город и век.

Да неужели – ко мне?
(Б. Окуджава).

11. Слова ведучого: Тусклое здесь электричество,

А я гадаю, що її С криши сочится вода,
Величність Любов прийшла за правильною
Женщина, Ваше Величество,
адресою. Вона прийшла до нас. Вона подарувала нам надію, принесла
радість. Вона зробила нас по-справжньому людьми а надала сенс нашому
життю. О, Ваш приход – как пожарище,

Тому, в кінці кінців, Дымно и трудно дышать.
якщо цього сильно бажати, розлука
закінчується зустрічю, а Земля вінчає коханих.
Ну, заходите, пожалуйста,

Что ж на пороге стоятъ.
Перед вами – партитури відомої всім нам пісні з кінофільму
“Гардемарины, вперед!” Кто Вы такая? Откуда Вы?
композитора О. Лебедева «Земля, де так багато
розлук». На завершення нашої зустрічі, заспіваємо цю пісню разом з
Ах, я смешной человек.

7. Романс из кинофильма «Гардемарины¹⁵, вперед!» - «Земля, где так много разлук», муз. А. Лебедева.
8. Чудное мгновенье. Любовная лирика русских поэтов. Кн..1, /Сост. Л. Озерова. – М.: Худож. лит. , 1988.
9. Чудное мгновенье. Любовная лирика русских поэтов. Кн..2 /Сост. Л. Озерова. – М.: Худож. лит. , 1988.
10. Шварц Й. Песни на стихи Б. Окуджавы.– Л., 1989 г.
11. Шопен Ф. Вальсы. – М., 1990 г.